

L'expedició del doctor Balmis

María Solar

ET DONEM LA BENVINGUDA A LECTURA ACTIVA!

Aquest és el quadern de treball *Lectura activa* del llibre *L'expedició del doctor Balmis*, de María Solar. Les activitats que et plantejem a continuació tenen com a objectiu ajudar-te a recordar el contingut del llibre i treballar una sèrie de qüestions que s'hi relacionen però que, a més, et resultaran útils per a altres aspectes de la teua vida acadèmica i social. També pots fer les activitats digitals autocorrectives que trobaràs en el web www.bromera.com.

La primera part del quadern planteja un treball sistemàtic i escrit, mentre que en la segona part trobaràs activitats per a resoldre de manera individual i d'altres que hauràs de treballar en parella, en petit grup o amb la classe sencera; a més, hauràs de llegir en veu alta, modular la veu, improvisar parlaments, bastir arguments per a fonamentar les teues opinions, inventar històries i fer tota una sèrie de treballs diversos, originals, engrescadors i divertits.

Au, va, acompanya'ns!

LECTURA
activa

COMPRESIÓ LECTORA

1. Què és la verola? Quins símptomes presenta?

---

2. Com es va descobrir la vacuna de la verola?

---

3. De quina manera pretenia el doctor Balmis transportar la vacuna contra la verola des d'Espanya fins a Amèrica?

---

4. Quins recels despertava en la societat el mètode de la vacunació? Per què?

---

5. Busca la paraula *filantropia* i explica el perquè del nom de l'expedició.

---

6. Per què el doctor Posse Roybanes era «un metge diferent»?

---

7. Consulta el capítol 18 i completa la taula següent.

REIAL EXPEDICIÓ FILANTRÒPICA DE LA VACUNA	
Nom del vaixell	.....
Capità	.....
Metges	.....
Ajudants	.....
Practicants	.....
Infermers	.....

8. Quan Ezequiel és requerit pel doctor Posse perquè l'ajude, li falten una sèrie de coneixements bàsics. Quins són? Com els aprén? Com canvia la vida d'Ezequiel arran d'aquest colp de sort?

---

9. Isabel Zandal és mare soltera, i a pesar de la consideració social d'aquestes dones en l'època, va decidir criar el seu fill ella sola i no abandonar-lo en un orfenat. Explica com succeïren els fets i digues si penses que hui en dia tindria més facilitats per a criar-lo.

---

10. En el capítol 10, Ezequiel pregunta al doctor Posse com és possible que, havent-hi vacuna contra la verola, continue morint gent a causa d'aquesta malaltia. Analitza la resposta del doctor i exposa'n la teua opinió.

---

11. Candela i Ezequiel no es reconeixen l'un a l'altre. Per què? Com intenta ella contribuir a la seua manutenció?

---

12. Per què Ezequiel es veu involucrat en l'assumpte del pa furtat? A qui acaben expulsant de l'orfenat?

---

13. Quines circumstàncies espenten, finalment, Isabel a embarcar-se?

---

14. Quins aspectes t'han agradat més de la història? I quins menys?

LECTURA EN VEU ALTA

Abans de començar a llegir en veu alta...

- Subratlla les paraules menys conegudes per a tu i repeteix-les tantes vegades com ho necessites.
- Fixa't bé en la puntuació.
- Assegura't que entens tot el text.

1. Llig en veu alta aquest fragment.

Per a Isabel no hi havia un delictes pitjor que robar. Precisament perquè allò no sols li tancava les portes al culpable, sinó que les tancava per a qualsevol altre expòsit en aquell taller i, probablement, en els dels coneguts del mestre. Els xiquets no tenien bona fama i li costava molt convèncer els mestres artesans perquè els acolliren com a aprenents. Ezequiel, per exemple, ja tenia edat d'aprendre, però no li havia trobat cap ofici. Ella sabia que el doctor Posse tenia les millors intencions, però aquell treball no duraria per sempre. Encara que era un bon principi, perquè les referències que li donaria el doctor serien molt bones. Es matava per trobar-los un lloc on treballar i ells tiraven per terra tots els seus esforços. Cada furt tancava una porta per sempre.

2. Torna a llegir el fragment de l'activitat anterior, però...

- com si estigueres molt trist.
- en veu ben alta i amb molta alegria.
- com si estigueres enfadat.

3. Per parelles, busqueu cada un un fragment que parle d'un personatge i llegiu-lo al vostre company o companya, que ha d'endevinar de qui es tracta.

4. Feu una adaptació teatral del capítol 16. En grups de cinc, repartiu-vos els personatges i feu una lectura dramatitzada.

PROPOSTES PER A LA LECTURA DIALOGADA

1. Amb l'ajuda de la persona docent, acordeu una data per a rellegir el llibre. Cada un, de manera individual, ha de subratllar aquelles oracions o fragments que li criden l'atenció o que parlen de temes interessants per a ser discutits entre tota la classe.

Ja a l'aula:

- Seieu en rogle per a començar l'activitat.
- Trieu un company o companya perquè modere la tertúlia.
- Per torns, aneu llegint els fragments que us hagen cridat l'atenció, i digueu per què.
- Després de cada lectura, establiu un diàleg i doneu les vostres opinions.

2. Podem obrir un col·loqui inicial sobre les condicions dels xiquets expòsits.

- Quins eren els drets dels expòsits en l'època de la història i quina era, per contra, la realitat? Podeu consultar el capítol 3 per a fer memòria.
- Els furts, les agressions, les mentides i altres fets reprovables que tenen lloc a l'orfenat, et pareixen justificables tenint en compte les condicions de vida del lloc?

3. Parleu sobre la situació de la dona en l'època en què transcorre el llibre.

- Isabel Zandal era mare soltera i estava mal vista per la societat. Penseu que és just? Cregueu que hui en dia encara ocorren discriminacions semblants?
- A l'hora d'elaborar la llista dels vint-i-dos *vacunables*, es descarten les xiquetes per ser considerades més dèbils. Creieu que aquest fet té un fonament real? En l'actualitat encara es considera que les dones són més dèbils? Poseu-ne exemples.

4. Debateu sobre el moviment *antivacunes*.

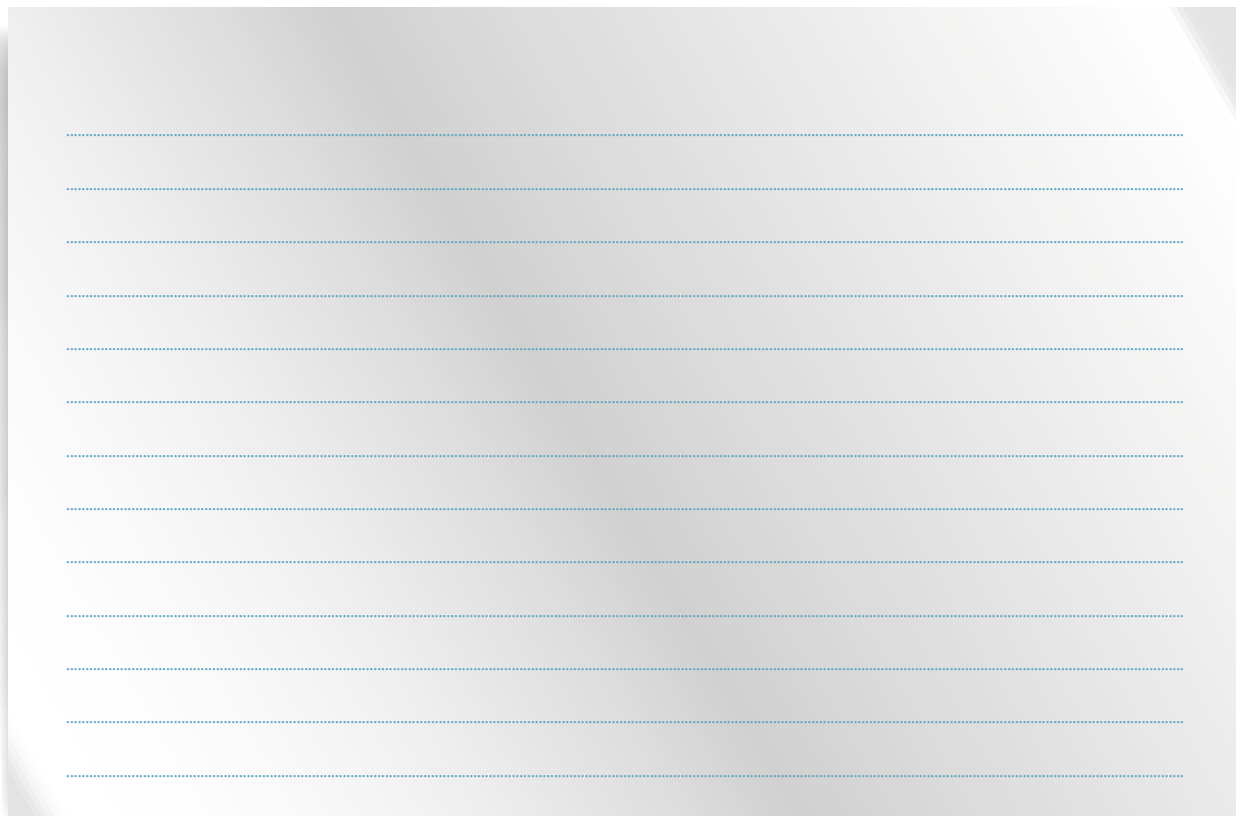
- En què es basa? Hi ha articles científics que demostrin que vacunar pot ser perjudicial?
- Quines conseqüències negatives ha provocat la negació d'alguns col·lectius a vacunar els seus fills?
- Expliqueu els avanços en matèria de salut que ha suposat la vacunació sistemàtica.

Recorda que...

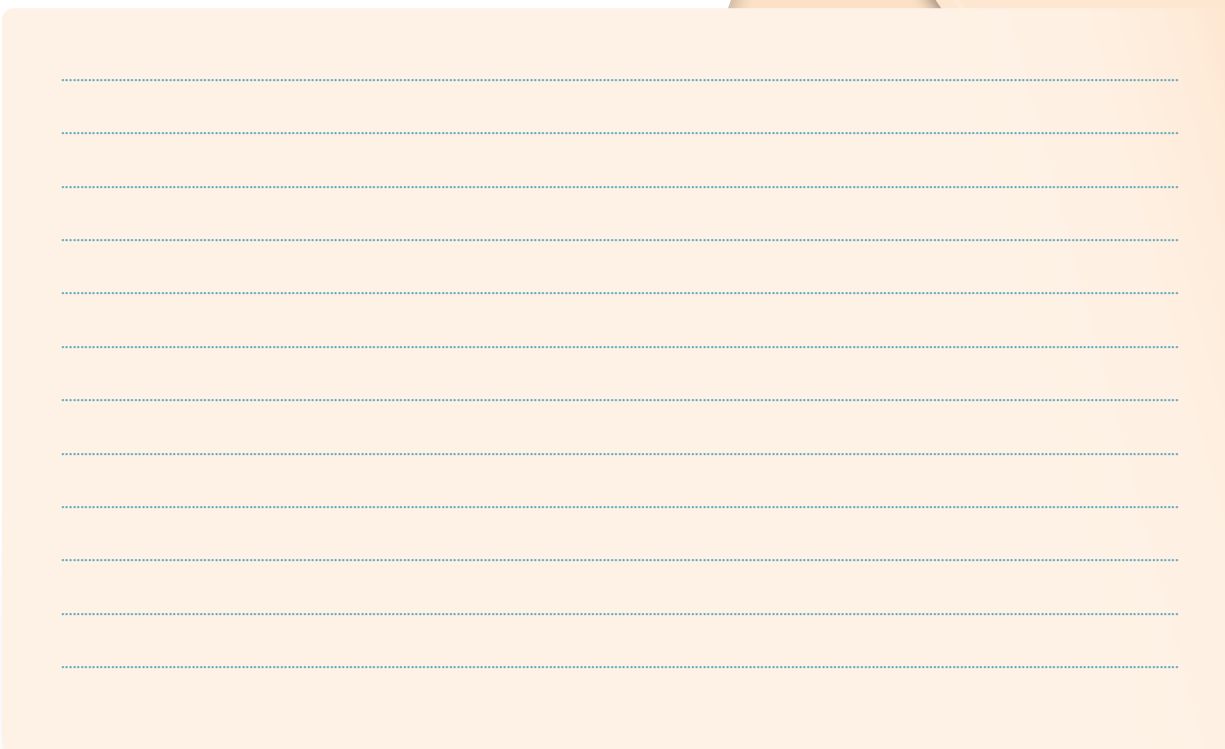
- És important escoltar els altres participants.
- L'opinió de tots és igual de vàlida.
- Cal respectar el torn de paraula.
- S'han d'aportar arguments raonats a la discussió i, sempre, amb respecte.

CREACIÓ LITERÀRIA

1. Imagina el retrobament de Candela i el seu fill i escriu-lo a continuació. No oblidis descriure els sentiments i els pensaments de les dues parts.

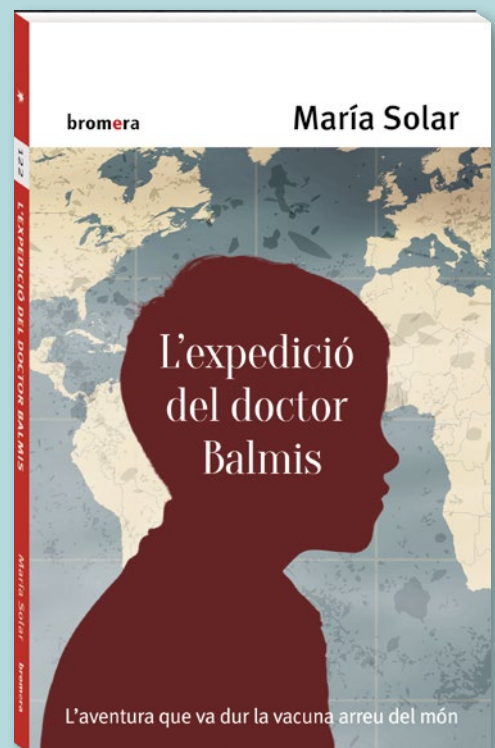
2. Escriu una carta al doctor Balmis com si fores el doctor Posse. Demuestra la teua preocupació sobre la seua missió i l'estat dels xiquets i conta els progressos de la teua sala de vacunacions a la Corunya.

Quadern didàctic
referit al llibre
L'expedició del doctor Balmis
(ISBN: 978-84-9026-715-8)
© Amparo Sena
© Edicions Bromera, SLU
www.bromera.com

L'expedició del doctor Balmis

L'any 1803 el vaixell *María Pita* va emprendre un viatge extraordinari des de la Corunya. Hi viatjaven vint-i-dos orfes per fer una cadena d'inoculacions de la vacuna de la verola amb l'objectiu de transportar-la enllà de l'oceà i salvar la vida de milers d'infants. El doctor Balmis, un metge alacantí pioner en les tècniques de vacunació, amb el suport del cirurgià català Josep Salvany, va dirigir una aventura filantròpica que semblava impossible. I així hauria estat si no fora per la valentia i el sacrifici dels nens i de la directora de l'orfenat, Isabel Zendal. El seu paper esdevindria fonamental per a dur endavant aquesta expedició que va canviar el curs de la història.

María Solar

És periodista a la televisió gallega i escriptora de llibres per al públic infantil i juvenil. Per la seua obra ha rebut importants premis com el Lazarillo. Els seus llibres han estat traduïts a diferents idiomes. A Bromera ha publicat *Tindrè un germanet!* i *El meu malson favorit*.

